

DEZBATERE

Viitorul Politicii Agricole Comune în contextul noului cadru financiar multianual

Realitatea agricolă și rurală europeană caracterizată printr-o diversitate de tipuri de agriculturi și persistența decalajelor de dezvoltare între zonele rurale și între zonele urbane și rurale, precum și provocările climatice și economice actuale, pe fundalul implementării noii Politici Agricole Comune (PAC), impun continuarea procesului de reformă și ajustare început în 2014. În urma unor negocieri intensive în cadrul a patru triloguri desfășurate în vara și în toamna anului 2017, Comisia, Parlamentul European și Consiliul au ajuns la un acord cu privire la dispozițiile agricole, în 12 octombrie 2017. Deoarece negocierile referitoare la alte părți ale propunerii „Omnibus” nu au fost încă finalizate, și pentru că o serie de state membre își propun să aplice cât mai curând posibil propunerile aprobate, Parlamentul European și Consiliul au acceptat să separe dispozițiile agricole de Regulamentul „Omnibus” și să le adopte ca pe un regulament de sine stătător, care este deja în vigoare din ianuarie 2018. Având la îndemână un instrumentar de politici revizuit și agreat, rămâne la latitudinea fiecărui stat membru să decidă dacă dorește să-l utilizeze în mod potrivit nevoilor fermierilor începând cu 2018. Modificările propuse nu schimbă cu nimic orientarea și obiectivele reformei Cioloș, dar acordul agreat este echivalent ca valoare cu revizuirea PAC la mijlocul perioadei (Mid Term Review). Măsurile propuse și agreate vin în continuarea procesului de simplificare a PAC (deja începută gradual încă din primul an de implementare) pentru reducerea sarcinii administrative a autorităților naționale și pentru măsuri mai simple pentru fermieri

Prin Declarația de la Cork 2.0 din 2016, „*O viață mai bună în zonele rurale*”¹, statele membre și-au exprimat aspirațiile privind obiectivele viitoare ale agriculturii și mediului rural din UE, precum și contribuțiile pe care le-ar putea avea acestea la societate în ansamblul ei, fiind prezentată chiar o agendă pentru reformarea PAC, astfel încât aceasta să-și atingă obiectivele și pentru a o pune în concordanță cu provocările prezentului. S-a subliniat nevoia de a investi în competențe, servicii publice, infrastructură și în consolidarea capacităților tuturor actorilor implicați, în scopul de a se construi comunități rurale dinamice.

De asemenea, în decursul anului 2017 Comisia a demarat o consultare publică ale cărei rezultate sunt reflectate în comunicarea „*Viitorul alimentației și a agriculturii*”², în care sunt prezentate care ar trebui să fie direcțiile și orientările PAC după 2020. Această Comunicare deschide drumul dezbaterilor privind viitorul PAC, chiar dacă încă valoarea bugetului nu este încă certă. Astfel, consultarea publică realizată în prima jumătate a anului 2017 pe tema „modernizării și simplificării PAC”, a confirmat faptul că instrumentele actuale ale PAC reușesc să abordeze numai într-o

¹ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/events/2016/rural-development/cork-declaration-2-0_en.pdf

² https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/future-of-cap/future_of_food_and_farming_communication_en.pdf

anumită măsură provocările actuale, în special cele legate de mediu și climă, domenii în care majoritatea fermierilor și a altor actori interesați, consideră că PAC ar trebui să facă mai mult. În același timp birocrăția tot mai stufoasă este un obstacol major care împiedică actuala politică să își atingă cu succes obiectivele. Analiza rezultatelor consultării publice a subliniat practic *importanța celor trei dimensiuni ale durabilității* (economică, de mediu și socială) și le-a legat de o nevoie mai amplă de modernizare și simplificare a politicii.

Documentul de reflecție al Comisiei din 28 iunie 2017 privind *Viitorul finanțelor UE* stimulează și mai mult această dezbatere, prin prezentarea de opțiuni și scenarii pentru orientarea viitoare a bugetului UE, incluzând, printre altele, pentru PAC și alte opțiuni cum ar fi cofinanțarea. În documentul de reflecție privind Viitorul finanțelor, UE a solicitat trecerea la un alt tip de creștere, sustenabilă, care să combine considerentele economice, sociale și de mediu într-un mod holistic și integrat și o mai mare concentrare pe furnizarea de bunuri publice. Acesta este fondul pe care PAC trebuie să facă următorii pași în evoluția sa, modernizând, simplificând și cooperând strâns cu alte politici ale UE, pentru a soluționa o serie largă de probleme urgente și a pune în valoare sectorul agricol și zonele rurale ale Uniunii, punând mai mult accent pe standarde superioare și pe rezultate efective, și pentru a-i sprijini pe fermieri în a anticipa provocările și evoluțiile viitoare importante și a face față acestora.

În mediul extrem de diversificat al UE în privința agriculturii și a climei, nici abordările de tip descendent, nici cele de tip soluție universală nu sunt potrivite însă pentru obținerea rezultatelor dorite și a valorii adăugate europene. De aceea Uniunea ar trebui să stabilească niste obiective de bază în termeni de politici (obiectivele PAC, tipuri generale de intervenție, cerințe de bază), în timp ce statele membre ar trebui să dețină o responsabilitate mai mare și să fie mai răspunzătoare de modul în care îndeplinesc obiectivele și ating țintele convenite.

Comisia propune o nouă abordare pentru a spori valoarea adăugată la nivelul UE și pentru a menține o piață internă agricolă funcțională. Statele membre vor lua deciziile într-un mod structurat, care se vor materializa în crearea unui plan strategic al PAC, ce va include ambii piloni, asigurând o coerență sporită politicilor după 2020. Comisia va evalua și aproba planurile strategice în vederea maximizării contribuției PAC la prioritățile și obiectivele UE. Planurile strategice vor fi redactate mai simplu, sub nivelul de complexitate al actualului program de dezvoltare rurală. Intenția este de stabilire a unor indicatori comuni, la nivelul UE, pentru ambii piloni și eliminarea detaliilor măsurilor și criteriilor de eligibilitate, care vor trebui stabilite la nivelul statelor membre. O astfel de simplificare ar favoriza o abordare integrată și inovatoare a cadrului politic. Prin aceste planuri strategice statele membre se vor concentra pe obiectivele și rezultatele așteptate, oferindu-se astfel subsidiaritatea necesară pentru a aborda și specificitățile naționale.

Implicații pentru România: crearea unui plan strategic al PAC care va fi negociat cu Comisia ar oferi subsidiaritate în termeni de implementare la nivel național. Deoarece până la această dată încă nu se cunosc valorile și detaliile cadrului financiar multianual, este dificil de estimat dacă acest plan strategic va conține o singură anvelopă per stat membru care să includă alocările pentru ambii piloni sau se va menține status quo cu anvelope individuale pe cei doi piloni ai PAC. *Probabil planul strategic va conține indicatori generali comuni pentru ambii piloni (plăți directe și dezvoltarea rurală) cu detalierea pe operațiuni a indicatorilor specifici.*

Daniela Giurcă

Cercetător științific, Institutul de Economie Agrară
Academia Română

